

روزه خوری علنی جرم است یا هنجارشکنی؟

روزه داری یکی از تکالیف الهی برای مسلمانان است اما هستند افرادی که به دلایل مختلفی چون بیماری یا مسافرت قادر به انجام وظیفه خود در این ماه نیستند. در این بین با توجه به حرمت این ماه مبارک و مهمانی خداوند برای بندگانش، این افراد نیز از خوردن و آشامیدن در ملاً عام نهی شده و حتی با افرادی که در معابر و مکان های عمومی تظاهر به روزه خوری کنند برخورد قانونی می شود.

روزه داری یکی از تکالیف الهی برای مسلمانان است اما هستند افرادی که به دلایل مختلفی چون بیماری یا مسافرت قادر به انجام وظیفه خود در این ماه نیستند. در این بین با توجه به حرمت این ماه مبارک و مهمانی خداوند برای بندگانش، این افراد نیز از خوردن و آشامیدن در ملاً عام نهی شده و حتی با افرادی که در معابر و مکان های عمومی تظاهر به روزه خوری کنند برخورد قانونی می شود.

به گزارش قانون، روزه خوری به تنهایی در هیچ یک از قواعد قانون مجازات مورد جرم انگاری قرار نگرفته است. بنابراین هر چند که از منظر شرعی، روزه خوری بدون عذر شرعی حرام است؛ اما چنانچه یک فرد، چه با عذر شرعی و چه بدون عذر شرعی، روزه نگیرد، هیچ گونه جرمی را از منظر قانون مجازات انجام نداده است. البته این امر تا زمانی است که در مکان های عمومی تظاهر به روزه خوری انجام نشود زیرا در این حالت به عنوان یک جرم مشهود مورد پیگرد قضایی قرار خواهد گرفت. استناد ضابط قضایی به ماده 638 قانون مجازات اسلامی است که طبق آن هرکس علناً در انظار عمومی و معابر تظاهر به عمل حرامی کند، علاوه بر کیفر عمل به حبس از 10 روز تا دو ماه یا تا 74 ضربه شلاق محکوم می شود و در صورتی که مرتکب عملی شود که نفس آن عمل دارای کیفر نیست ولی عفت عمومی را جریحه دار کند فقط به حبس از 10 روز تا دو ماه یا 74 ضربه شلاق محکوم خواهد شد.

برخورد با روزه خواران

با آغاز ماه مبارک رمضان برخورد با روزه خواران و رسیدگی به اتهامات آنها در دادسراها به صورت جدی پیگیری شده است و فقط در شهر شیراز تا قبل از به نیمه رسیدن ماه مبارک 500 نفر با برخورد ضابطان قضایی مواجه شده اند. معاون دادستان عمومی و انقلاب شهرستان شیراز در رابطه با این مسئله مطرح کرده بود که از ابتدای ماه رمضان با 500 متخلف در طرح مقابله با هنجارشکنی و روزه خوری در این شهرستان توسط بسیج و نیروی انتظامی برخورد شده است.

وی با بیان اینکه این طرح از 28 خرداد به مدت یک ماه در دستور کار قرار گرفته است، افزود: برای 20 دستگاه دولتی و غیردولتی در اجرای این طرح، وظایفی تعیین شده که پس از ابلاغ آن به دستگاه های مربوطه مقرر شد به صورت هفتگی گزارش های خود را به دادستانی یا حوزه پیشگیری از وقوع جرم دادگستری فارس اعلام کنند. وی به 2699 مورد تذکر لسانی و 261 مورد تذکر کتبی بسیج در این طرح، اشاره و تصریح کرد: از ابتدای ماه رمضان تاکنون نیروهای مقاومت بسیج، دو مکان متخلف و دو خودرو را به ترتیب پلمب و توقیف کرده اند.

تظاهر به روزه خوری جرم مشهود است

تظاهر به روزه خوری از جرائم مشهود بوده و برابر ماده 21 قانون تشکیل دادگاه های عمومی و انقلاب در امور کیفری امکان دستگیری متهم و حفظ دلایل جرم برای ضابطان قضایی پیش بینی شده است. مشهود بودن جرم برای ضابطان قضایی کافی است و برای رسیدگی به این جرم، مستندات و گزارش ماموران ضابط در کنار اظهارات متهم مورد بررسی قرار می گیرند. براساس اصول حقوقی باید احراز این جرم با دلیل و مدرک اثبات شود. بر این اساس اگر فردی در حیاط خانه خود روزه خوری کند هرچند همسایه او را ببیند جرم نیست، اما اگر خارج از خانه به عمد و به قصد تظاهر مرتکب این عمل شود جرم است و به ضابطان این اجازه داده شده است که با توجه به ظاهر عمل ارتكابی قضاوت کنند و در حالی که تشخیص عمدی بودن و عنصر روانی جرم نادیده گرفته شده است.

روزه خوردن جرم نیست

حجت الاسلام موسی قربانی، معاون قضایی امور شعب و استان های دیوان عدالت اداری در گفت و گو با «قانون» در رابطه با روزه خوری این گونه توضیح داد: جامعه اسلامی و کشور اسلامی باید مقررات اسلام را عمل کند و یکی از مقررات محکم اسلام روزه

است و آن چیزی که از منظر حکومت و قانون مهم است این است که در ملا عام روزه‌خواری صورت نگیرد. به طور کلی باید مطرح کرد که روزه خوردن جرم نیست اما روزه خوردن در ملا عام جرم است. بحث ملا عام را می‌توان برای موارد دیگر از قبیل حجاب یا شرب خمر مطرح کرد که شرب خمر به هر حال جرم است اما در ملا عام خود، جرم مستقلی است.

تظاهر به عمل حرام 74 ضربه شلاق دارد

این قاضی تاکید کرد: در قانون مجازات اسلامی برای آن مجازاتی پیش بینی شده است که در رابطه با این موضوع در ماده 638 این قانون آمده است که «هرکس علناً در انظار عمومی و معابر تظاهر به عمل حرامی کند، علاوه بر کیفر عمل به حبس از 10 روز تا دو ماه یا تا 74 ضربه شلاق محکوم می‌شود و در صورتی که مرتکب عملی شود که نفس آن عمل دارای کیفر نیست ولی عفت عمومی را جریحه دار کند فقط به حبس از 10 روز تا دو ماه یا 74 ضربه شلاق محکوم خواهد شد.»

مامور نتیجه برخورد نیستیم

معاون قضایی دیوان عدالت اداری تصریح کرد: اثبات روزه‌خواری مانند اثبات کردن جرایم دیگر است. به طور کلی اگر بخواهیم تفکیک قائل شویم در این زمینه که، آیا جلوی روزه‌خواری را می‌توان با حبس و مجازات گرفت؟ این مسئله بدجنسی است. باید در نظر گرفت که ما مامور به این نیستیم که نتیجه را مشاهده کنیم بلکه مامور به انجام وظیفه هستیم. مگر برای مواد مخدر که افراد زیادی اعدام شده‌اند این جرم در جامعه کمتر شده است؟ در این زمینه چه کسی جرات می‌کند بگوید مواد مخدر را مجازات نکنید.

ظاهر جامعه باید اسلامی باشد

وی ادامه داد: به هر حال باید در نظر گرفت که وظیفه حکومت است که ظاهر جامعه، جامعه اسلامی باشد. در کشور اسلامی نه مردم دوست دارند و نه چهره خوبی دارد که دیگران وقتی وارد جامعه می‌شوند روزه‌خواری در چنین جامعه‌ای را مشاهده کنند؛ این مسئله خوبی نیست و حکومت هم باید اقدام کند. به نظر بنده باید از جهت قانونی تکلیف روشن شود و ماموران و مردم موظف هستند امر به معروف و نهی از منکر کنند.

کسی که عذر شرعی دارد باید احترام ماه مبارک را نگه دارد

قربانی در پایان این‌گونه توضیح داد: اینکه با مجازات می‌شود مردم را وادار به روزه گرفتن کرد باید گفت حتما نمی‌شود ولی باید در نظر گرفت که می‌توان ظاهر خیابان را درست کرد. اینکه فردی در ماه مبارک رمضان گوشه لبش سیگار بگذارد و ماشین آخرین سیستم را سوار شود و بخندد، این در نظام جمهوری اسلامی پذیرفته شده نیست باید این سیگارها را خاموش کرد. ولی اگر در خانه‌اش چنین کاری کند مشکلی نیست اما در جامعه باید جلوی این روزه‌خواری علنی گرفته شود. باید به این نکته توجه کرد حتی کسی که عذر شرعی دارد هم آن فرد موظف است احترام ماه مبارک را نگه دارد و روزه‌خواری نکند.

روزه‌خواری به صراحت در قانون نیامده

همچنین دکتر محمدرضا گودرزی وکیل دادگستری و استاد دانشگاه نیز در گفت‌وگو با «قانون» در رابطه با روزه‌خواری این‌گونه توضیح داد: در رابطه با این موضوع بیشتر باید با علما صحبت کرد. اما به طور کلی باید گفت در قانون، روزه‌خواری صراحتاً نیامده است. اما در قانون آمده است تظاهر به عمل حرام جرم است. به نظر می‌رسد به استناد به این قانون با روزه‌خواری برخورد می‌شود.

بازداشت افراد کار درستی نیست

این حقوقدان تاکید کرد: روزه‌خواری به این شکل که ما تعریف می‌کنیم برای اداره مملکت مشکل ایجاد می‌شود. به هر حال کسانی که عذر شرعی دارند یا توان ندارند روزه بگیرند یا از خارج از کشور وارد ایران می‌شوند ما باید تمام این مسائل را در نظر بگیریم. به طور کلی ما باید در نظر بگیریم سایر کشورهای اسلامی در این رابطه چگونه عمل کرده‌اند و از تجربیات آنها استفاده کنیم. این رویه که افراد را بازداشت کنیم کار درستی نیست.

عنصر معنوی جرم روزه‌خواری محقق شود

براساس این گزارش باید تاکید داشت عمل روزه خواری رفتاری خلاف و ناپسند است و حتی افرادی که عذر شرعی دارند باید حرمت روزه داران را حفظ کنند البته تعابیر «علنا»، «معا برعمومی» و «عملی که عفت عمومی را جریحه دار کند» در قانون مجازات جای بحث و بررسی بسیاری دارد اما به طور خلاصه باید گفت رفتاری که جامعه آن را ناپسند می‌داند نباید رخ دهد. پیامبر اکرم (ص) می‌فرمایند: «کسی که حسن و کار خیری انجام دهد و آن را از غیر خدا پنهان دارد، عملش 70 برابر می‌شود نسبت به کسی که عمل حسنه‌ای را آشکار می‌سازد و کسی که مرتکب گناهی می‌شود، اگر آن را فاش و آشکار کند، مورد غضب خدا واقع می‌شود اما اگر آن را پنهان داشت، آمرزیده خواهد شد.» بنابراین دلیل حرمت روزه‌خواری و تظاهر به آن، حرمت شکنی احکام الهی است. براین اساس در بحث جرم روزه خواری باید به عنصر معنوی جرم نیز توجه ویژه شود زیرا باید فرق باشد بین فردی که از سر بیماری و نا توانی ممکن است مجبور به روزه خواری در ملاءعام شود با فردی که بدون داشتن عذر موجه این عمل را در ملاءعام انجام می‌دهد و سبب حرمت شکنی احکام الهی می‌شود.